

Bosna: apel za okoncanje podela u obrazovanju

Author: [IWPR Balkans](#)

Visoki predstavnik nameće rokove za resavanje problema etnickih podela u obrazovnom sistemu.

Na prvi pogled, pauza za rucak u osnovnoj skoli "Musvin Rivzic" u Fojnici, srednja Bosna, ne razlikuje se od skolskih odmora sirom zemlje.

Medjutim, prizor dece koja se igraju u prepunom skolskom dvoristu prikriva cinjenicu da je ovo, ipak, jedna drugacija skola.

Mada se radi o jednoj zgradi, u njoj su smestene dve skole pod istim krovom – druga se zove "Ivan Goran Kovacic", gde djacima ucitelji predaju na hrvatskom jeziku.

Mada postoji veoma malo jezickih razlika izmedju hrvatske i bosnjacke dece – koja se medjusobno savrseno mogu razumeti – oni poadjaju razlicite skole sa razlicitim direktorima i upravama.

"Musvin Rivzic" je tek jedna od mnogobrojnih skola u Bosni i Hercegovini, gde je otpor lokalnih vlasti ujedinjivanju obrazovnog sistema ovakve osnovne skole ostavio podeljenima.

Medjutim, ta podela bi uskoro mogla postati proslost. Visoki predstavnik medjunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini lord Padi Esdaun postavio je rok do 5. juna ove godine da objedine svoje podeljene razrede, nakon visemesecnih pregovora koji su se završili neuspehom.

Dejtonski sporazum iz 1995. godine, kojim je okončan troipogodisnji rat u Bosni i Hercegovini, ostavio je za sobom dva entiteta – Republiku Srpsku, RS, i Federaciju BiH – sa razlicitim obrazovnim sistemima.

Mada je obrazovni sistem u RS objedinjen, u Federaciji BiH to nije slucaj. Prema Ustavu Federacije, svih 11 kantona imaju jurisdikciju nad naukom i kulturom, ukljucujuci skole.

Bosanski ministar civilnih poslova Safet Halilovic opisao je ovakvu situaciju kao "potpuni besmisao". Pored cinjenice da u zemlji zbog toga postoji trinaest ministarstava obrazovanja, kritici se, takodje, zale da lokalne vlasti u rukama Hrvata ili Bosnjaka koriste sistem da bi promovisali sopstvenu istoriju i jezicke nastavne programe.

Oni tvrde da je Bosni potreban jedinstveni obrazovni sistem ukoliko se zeli napredak ka pridruzivanju Evropskoj uniji.

Obrazovne reforme u zemlji zapocle su krajem 2002. godine, kada su lokalne vlasti predstavile Savetu za implementaciju mira u Briselu strategiju za razvoj modernog, depolitizovanog kvalitetnog obrazovnog sistema.

Ministarstvo civilnih poslova zapocelo je 2003. godine koordinaciju izmedju dravnog entiteta i kantonalnih ministarstava obrazovanja. Proslog jula je Bosna usvojila zakonske okvire o osnovnom i srednjem obrazovanju, sto obuhvata i zajednicki nastavni program. Entitetska i kantonalna ministarstva dobila su sest meseci za uskladjivanje sopstvenih propisa sa dravnim zakonom.

Medjutim, devet meseci kasnije, samo su brcanski okrug, Republika Srpska i pet kantona Federacije – Una-Sana, Tuzla, Zenica-Doboj, Bosansko Podrinje i Sarajevo – uskladili lokalne zakone sa Zakonom o osnovnom i srednjem obrazovanju.

Prema portparolu Misije Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju, OEBS, u Bosni, Elmire Bajrasli, postoji najmanje 52 skolske zgrade u kojima funkcionisu "dve skole pod jednim krovom" u Bosni i Hercegovini.

Medju kantonima koji odbijaju da prihvate zakon je Centralna Bosna, gde se nalazi skola "Musvin Rivzic".

Ministar obrazovanja ovog kantona Nikola Lovrenovic iz Hrvatske demokratske zajednice, HDZ, opisao je ovaj zakon kao protivustavan. "Kantonalni ministri obrazovanja, koji jedini imaju jurisdikciju nad ovim pitanjem, nisu uestvovali u radu na nacrtu zakona, niti su konsultovani s tim u vezi", kaze on.

Medjutim, muslimanska Stranka demokratske akcije, SDA, koja upravlja kantom Centralna Bosna zajedno sa HDZ-om, podrzava ovaj zakon.

Salko Selman, premijer kantona i predsednik kantonalnog odbora SDA, izjavio je za IWPR da njegova partija "nece podrzati nista sto nije u skladu sa predlozenim okvirnim zakonom o obrazovanju". Upravo je zbog toga kantonalna skupstina odbila da podrzi amandmane na zakon koje su podneli hrvatski poslanici,

kaze on.

Visoki predstavnik i sef Misije OEBS-a u Bosni i Hercegovini, Robert Birkroft, je optuzio vladajuće stranke u tim kantonima za podrivanje napora da se harmonizuje obrazovni sistem. U aprilu je lord Esdaun smanjio partijski budzet HDZ-a u Bosni za pet odsto kao kaznu zbog uloge ove stranke u sukobu oko obrazovnog sistema.

Ipak, zvannicnici iz oblasti obrazovanja veruju da neuspesi na lokalnom nivou pri usvajanju zakona ne znace da nije bilo nikakvog napretka. "Ostvaren je veliki napredak u reformi obrazovanja prosle godine usvajanjem zajednickog nastavnog programa", tvrdi Zijad Pasic, ministar obrazovanja Federacije BiH.

Kljucni reformski potez bila je odluka da se uspostave strucna tela na federalnom nivou za implementaciju devetogodisnjeg skolskog sistema, dodaje on. Sistem bi trebalo da se primeni u Federaciji u sledecoj skolskoj godini.

U Republici Srpskoj, RS, koja je jednoglasno usvojila Zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju 21. aprila, portparol ministarstva obrazovanja Duska Golic izjavila je za IWPR da reforma osnovnog i srednjeg obrazovanja napreduje, te da se ce se devetogodisnji skolski sistem uskoro primeniti u RS.

U medjuvremenu, mada zakon to izricito iskljucuje kao mogucnost, fenomen "dveju skola pod istim krovom" i dalje opstaje u Fojnici i drugde. Direktor skole "Musvin Rizvic" Mujo Zahirovic insistira da skola nema problema pri deobi prostora sa skolom "Ivan Goran Kovacic".

"Casovi za skolu 'Ivan Goran Kovacic' odrzavaju se odvojeno; mi radimo prema nasem nastavnom planu i programu, a vecina nastavnih sredstava se deli", kaze Zahirovic dodajuci da do sada nije bilo incidenata.

Ipak, ministar Safet Halilovic nije uveren da ovakav sistem donosi bilo sta dobro. "Imati dve skole, dva direktora, dve administracije i dva upravna odbora nije nista drugo do odredjena vrsta etnicke segregacije", smatra on.

Halilovic je izjavio za IWPR da kantoni moraju prevazici ovaj problem i primeniti drzavni zakon u skladu sa obavezama koje je Bosna preuzela nakon sto se pridruzila Savetu Evrope.

"Interesi svih ljudi se moraju uzeti u obzir kada se resavaju problemi", kaze portparol Bajrasli iz OEBS-a dodajuci da je medjunarodna tela ohrabrila cinjenica sto je uopste usvojen Zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju.

Zijad Pasic je rekao za IWPR da je ministarstvo obrazovanja Federacije BiH veoma dobro upoznato sa razmerama ovog problema – i priznao je da mu je potrebna pomoc da bi to razresio. "Plasim se da ce medjunarodne organizacije koje se bave obrazovnom politikom morati da posreduju i odigraju jednu aktivnu ulogu u ovom procesu", kaze on.

Marija Arnautovic je novinarka TVSA iz Sarajeva.

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/bosna-apel-za-okoncanje-podela-u-obrazovanju>